

POSTANOWIENIE

6 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku T. spółki akcyjnej w K.

z udziałem P.D. i B.D.

o zasiedzenie służebności,

na skutek skargi kasacyjnej T. spółki akcyjnej w K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z 19 lutego 2024 r., III Ca 884/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu postanowieniem z 19 września 2023 r. w sprawie z wniosku T. S.A. w K. z udziałem P.D. i B.D. oddalił wniosek o zasiedzenie służebności (pkt 1) oraz orzekł o kosztów procesu (pkt 2).

Postanowieniem z 19 lutego 2024 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu oddalił apelację wnioskodawcy (pkt 1) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając go w całości.

Skarżący na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i powołując się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne – „czy zezwolenie uzyskane ad hoc na wejście na grunt w celu usunięcia awarii, nawet za zapłatą pewnej kwoty, przerywa bieg zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu polegającej na utrzymaniu i eksploatacji urządzeń przesyłowych?”.

Uczestnicy nie wnieśli odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewniać jednolitość orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny.

W przepisach kodeksu postępowania cywilnego skarga kasacyjna została ukształtowana jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga, by przedstawione w niej zagadnienie prawne było istotne, co wyraża się w jego znaczeniu dla rozwoju prawa lub precedensowym charakterze. Chodzi więc o zagadnienie prawne, które będzie miało znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej skargi kasacyjnej, lecz także dla praktyki sądowej w ogólności. Dla wykazania takiej jego kwalifikacji skarżący powinien określić treść i zakres zagadnienia prawnego oraz przytoczyć wyczerpujące argumenty prawne, prowadzące do rozbieżnych ocen i wątpliwości związanych z rozumieniem, czy stosowaniem przepisów prawa, których zagadnienie dotyczy i wskazać, czy były one już przedmiotem wypowiedzi judykatury. Istotnym zagadnieniem prawnym - w rozumieniu tego unormowania - jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; z 26 września 2005 r., II PK 98/05; z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że w sprawie zachodzi powołana przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W judykaturze SN dominuje stanowisko, że objęcie w posiadanie służebności gruntowej, odpowiadającej obecnie służebności przesyłu, następuje najczęściej w chwili wejścia na cudzy grunt w celu budowy trwałego i widocznego urządzenia (zob. postanowienia SN: z 6 kwietnia 2023 r., II CSKP 637/22; z 20 grudnia 2022 r., I CSK 3465/22; z 18 sierpnia 2017 r., IV CSK 609/16; z 24 maja 2013 r., V CSK 287/12, OSNC 2014, Nr 2, poz. 20; z 6 września 2013 r., V CSK 440/12; z 6 kwietnia 2018 r., IV CSK 544/17; z 6 czerwca 2018 r., III CSK 60/18; z 12 marca 2019 r., II CSK 462/18; z 8 października 2020 r., II CSK 782/18; z 14 września 2023 r., I CSK 4543/22).

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego objęcie w posiadanie służebności gruntowej, odpowiadającej obecnie służebności przesyłu, następuje najczęściej w chwili wejścia na cudzy grunt w celu budowy trwałego i widocznego urządzenia. Przyjmuje się, że przesłanką zasiedzenia służebności przesyłu lub służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu jest posiadanie cudzej nieruchomości o treści tego ograniczonego prawa rzeczowego, a nie posiadanie, czy nawet prawo własności samego urządzenia przesyłowego. Sam przepływ energii przez urządzenie, z czym należy wiązać oddanie gazociągu, wodociągu czy kanalizacji do użytku, to zdarzenie niemające już bezpośredniego wpływu na objęcie w posiadanie cudzej nieruchomości w zakresie służebności. Służebność przesyłu może polegać na obciążeniu nieruchomości na rzecz przedsiębiorcy, który nie tylko jest właścicielem urządzenia służącego do przesyłania energii, ale także na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować takie urządzenie. Skoro nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy prawem do korzystania z niej w oznaczonym zakresie, także gdy przedsiębiorca zamierza dopiero wybudować urządzenia do przesyłania energii (art. 305¹ k.c.), to faktyczne władanie cudzą nieruchomością w czasie budowania takich urządzeń, od chwili ułożenia rury gazociągowej, spełnia wymaganie określone w art. 292 k.c. Ograniczenia we władaniu przez właściciela nieruchomości ujawniają się niewątpliwie już gdy przedsiębiorca zajął oznaczoną część tej nieruchomości i rozpoczął prace związane z wznoszeniem urządzeń służących do przesyłania wody, ścieków, gazów, energii elektrycznej lub ciepłej. Już wtedy właściciel, jeżeli sprzeciwia się takiemu stanowi rzeczy, może podjąć działania zmierzające do tego, aby przedsiębiorca zaprzestał naruszenia jego władztwa (zob. postanowienie SN z 14 września 2023 r., I CSK 4543/22).

Podkreślenia wymaga, iż zasiedzenie służebności przesyłu na podstawie art. 172 w związku z art. 292 k.c., jest sposobem jej nabycia przez korzystającego z cudzej nieruchomości w granicach wynikających z treści służebności przez upływ czasu. Uzyskanie tą drogą uprawnienia do stałego korzystania z nieruchomości dotyczy przedsiębiorcy przesyłowego, który nie legitymuje się tytułem prawnym do nieruchomości, na której zostały zamontowane urządzenia przesyłowe będące jego własnością. Posiadanie służebności prowadzące do jej zasiedzenia ma charakter

zależnego (art. 336 k.c.). Władanie cudzą nieruchomością w zakresie wyznaczonym treścią służebności przesyłu podlega ocenie w kontekście wykonywania go w dobrej lub złej wierze, od czego uzależniony jest czas wymagany do uznania czy doszło do zasiedzenia zgodnie z art. 172 § 1 i 2 k.c. (zob. postanowienie SN z 6 lipca 2018 r., II CSK 519/17).

Osoba wykonująca swoje uprawnienia i obowiązki ze stosunku najmu, użyczenia lub innej zbliżonej umowy, tworzącej po jej stronie tytuł do korzystania z cudzego gruntu, także na potrzeby utrzymywania na nim urządzeń przesyłowych, nie może w związku z działaniami podjętymi w wykonaniu tej umowy i ze względu na nie nabyć przez zasiedzenie służebności gruntowej (zob. postanowienie SN z 9 grudnia 2014 r., II CSK 348/13).

Istotą zasiedzenia jest posiadanie bez odpowiedniego tytułu prawnego. Skoro właściciel nieruchomości udostępnił skarżącemu urządzenie do naprawy i wypłacił należne wynagrodzenie to nie sposób mówić, aby doszło do zasiedzenia przeciwko uczestnikowi. Wniosek właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem (art. 305¹ § 2 k.c.) przerywa bieg terminu zasiedzenia tej służebności. Jest to niewątpliwie czynności przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia swoich praw przez właściciela nieruchomości, który dąży do uregulowania służebności przesyłu na własnych warunkach (zob. postanowienie SN z 30 marca 2023 r., I CSK 3196/22).

Podsumowując, w dacie orzekania o przyjęciu niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie występuje zagadnienie prawne wskazane w skardze. Sąd Najwyższy nie stwierdził też kwalifikowanego naruszenia prawa, uzasadniającego ze względów publicznoprawnych przyjęcie skargi do rozpoznania.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

(P.H.)

[a.ł.]

